

Novák Katalin a Vatikánba látogatott

Napra pontosan egy évvel a tavalyi vatikáni látogatása után, 2023. augusztus 25-én Novák Katalin köztársasági elnök ismét találkozott Ferenc pápával a Vatikánban, aki magánkihallgatáson fogadta őt dolgozószobájában. Minthogy Novák Katalin beszél spanyolul, a társalgás idén is tolmács nélkül zajlott kettejük között.

„Kijevből Rómába, a Vatikánba vezetett az utam, hogy Ferenc pápával egyeztessünk. A Szentatyával mások mellett az alábbi három fontos kérdéstről beszéltünk: 1) Elsődleges témánk a háború volt. Megállapodtunk abban, hogy közösen dolgozunk egy mielőbbi, hosszú távon fenntartható béke eléréséért. Arról is egyeztettünk, hogy mit tudunk közösen annak érdekében tenni, hogy az Ukrajnából elhurcolt gyerekek hazajuthassanak.

2) Szövetségesek vagyunk a hagyományos családi értékek mellett kiállásban és a gyermekek védelmében. 3) A Szentatyával az áprilisi magyarországi útjáról is beszéltünk, ami azt is jól jelzi, hogy a pápalátogatás nem egy egyszeri esemény volt, hanem annak generációkon át érvényesülő hatása van” – jegyezte be közösségi oldalára az adott napon a magyar államfő.

A pápai audienciát követően a köztársasági elnök asszony bemutatta a Szentatyának a kíséretét – a magyar delegáció tagja volt mások mellett Habsburg-Lotharingiai Eduárd szentszéki magyar nagykövet és Németh Norbert, a Pápai Magyar Intézet rektora –, majd átnyújtották egymásnak ajándékaikat. Novák Katalin egy Kárpátalján készült ikont adott át a Szentatyának, amely a Szűzanyát ábrázolja a kis Jézussal, és amit a kárpátaljai magyar közösség tagjai készítettek azzal a céllal, hogy az elnök asszony, közvetlenül az Ukrajnában tett látogatása után, nyújtsa át azt a Szentatyának. Novák Katalin a Szentatyának ajándékozott továbbá egy a 2023-as áprilisi pápalátogatásnak emléket állító színes fotóalbumot, amelynek egy második, Magyarországra visszavitt példányába az elnök asszony ajánló sorokat kért és kapott a Szentatyától. Ezen kívül Magyarország zarándokhelyeinek apró kegytárgyait adta át Ferenc pápának, egy kerámiából készült békegalambbal együtt, a Szentatyá pedig ez évi Béke Világnapi üzenetét adta át az elnök asszonynak a „Béke hírnöke” bronzszobor kíséretében – vagyis a béke szimbólumait nyújtották át egymásnak.

Novák Katalin találkozott Pietro Parolin bíboros államtitkárral és Mirosław Wachowski prelátussal, az Államközi Kapcsolatok helyettes titkárával is. Az államtitkárságon tartott szívélyes találkozón a felek a 2023. április 28–30-i budapesti apostoli pápalátogatás témáját, majd néhány olyan, közös érdeklődésre számot tartó témát érintettek, mint a család és a keresztény értékek. Az ukrán háború kapcsán főként a humanitárius helyzet és a konfliktus lezárására tett erőfeszítések kerültek szóba. Végül a vallásszabadság kérdésére és a világ üldözött keresztényeinek helyzetére is kitértek. (Vö.: Vatican News)

Budapesten a Gellért-hegy tetején álló Szabadság-szobor főalakja

Ábrányi Emil Él a magyar...

Fessétek bár sötétre a jövőt,
Mondjátok, hogy már torkunkon a kés,
Beszéljete közlegő, hosszú gyászról,
Mély súlyedéstről, biztos pusztulásról:
Engem nem ejt meg gyáva csüggedés!
Szentül hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Többet ki küzdött és ki szenvedett?
Hiszen vértenger, temető a mult!
Vetettek rá halálos szolgaságot,
Irtották szörnyen... ámde a levágott
Törzsek helyén még szebb erdő virult.
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Ki a saját pártos dühét kiállta,
Annak nem árthat többé idegen!
Hányszor harsogták kárörömmel: Vége!
S csak arra szolgált minden veresége,
Hogy még kitartóbb, még nagyobb legyen.
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Szükség van arra nemzetem, hogy élj!
Mert bár hibád sok s bűnöd sorja nagy,
Van egy erényed, mely fényt vet te rád,
S melyért az Isten mindent megbocsát –
Hogy a szabadság leghűbb véde vagy!
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Ha minden nemzet fásultan lemond,
S a szent rajongás mindenütt kiég,
S a büszke jognak minden vára megdől:
A te szabadság-szerető szivedtől
Új lángra gyúlad Európa még!
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar örökre élni fog!

Bízom s hiszek, míg Isten lesz fölöttünk,
Ki trónusán bírói székét ül!
És hogyha minden bura, bajra válik,
Romok között is hirdetem halálíg,
Erős, nagy hittel, rendületlenül:
Legyen bár sorsunk még oly mostoha,
Él a magyar s nem veszt el soha!

Ferenc pápa Mongóliában járt

„Ázsia szívében jártam és jót tett nekem. Jó volt találkoznom a mongol néppel, amely örzi gyökereit és hagyományait, tiszteli az időseket és harmóniában él a környezetével. Ők olyan nép, amelynek szeme az eget kémleli és érzi a teremés leheletét.” Ferenc pápa szavai ezek. A Szentatyá szeptember eleji mongóliai apostoli útjáról lapunk 2. oldalán olvashatnak.

A föld az ég tükrében

Írta: Czirják Árpád

Jézus folyton az égre irányította hallgatói tekintetét, de nem feledkezett meg a földi valóságról sem. Rajongásig szerette hazáját, hiszen ezt a földet Isten örökségül adta népének; megtapasztalta, átélte a haza élményét. Tanítványai közé a túlbuzgó Simont is beválasztotta, aki korábban a római elnyomás ellen küzdő zelóta párt tagja volt és a makabeusi szabadságharc folytatását remélte.

Jeruzsálemben való bevonulása előtt Jézus megállt az Olajfák hegyén, és a szent város láttán könnyekre fakadt. Felsejlett előtte, hogy a pompázó főváros nemsokára romhalmazzá válik. Átélt, hogy küldetése miatt összeütközésbe kellett kerülnie honfitársaival, de ettől függetlenül a főváros és népe pusztulása lelke mélyéig megrendítette. Nem tudta elszakítani a szálakat, amelyek szülőföldjéhez kötöttek, hiszen ő is Ábrahám családjából származott, a választott néppel vállalt sorsközösséget.

Megjövendölte a közelgő tragédiát, amit elcsukló hangon hozott tanítványai tudtára. A Golgotára vezető úton is hazája sorsáért aggódott: a keresztút asszonyai ne őt, hanem önmagukat, fiaikat, a pusztuló nemzetet sirassák. Jézus az égből a földi hazába jött, megszentelte azt a földet, amelyet a választott nép ádáz küzdelmek révén szerzett magának. Ma is Szentföldről beszélünk. De vajon nem szentföld-e az a táj is, ahol eleink a szülőföld fennmaradásáért életüket áldozták? A harcmesők arra emlékeztetnek, hogy a földi és égi haza szétválaszthatatlan. Aki a földi haza iránti kötelességét leróta, remélheti, hogy az égi hazában elnyeri jutalmát. Eleink az új hazát karddal szereztek meg, amit a kereszt hosszú évszázadokon át megmentett.

A hazafi ott kezdődik, ahol a polgár a szép szavakon, ígéreteken, fogadkozásokon

túl áldozatot, kockázatot vállal. Az áldozat szó lemondást, valamitől való megfosztottságot, olykor szerencsétlenséget jelent: a járvány szedi áldozatait, a betörő végez áldozatával. Az áldozat szónak azonban pozitív töltete is van: az elnyomott nép áldozatot hoz szabadságáért, a szülő áldozatot hoz gyermeke boldogulásáért, a kisebbségben élő áldozatot hoz szülőföldje fennmaradásáért. A pozitív vagy negatív előjel határozza meg az áldozat jellegét.

A haza szolgálata fennkölt érzés, a hazafi túlnő önmagán. A nemzet addig él, míg önzetlen, áldozatot vállaló polgárai vannak.

A szabadságvágyat sem lehet az ember szívéből kioltani. A magyar történelem évszázadokon át szenvedélyes, szabadság utáni kiáltásorozat volt. 1956 októberének ködös, őszi reggelén is 1848 márciusának tavaszi fényei villantak fel. A szabadságharc ablakot nyitott a jövő felé, emlékeztetett: ki volt a magyar és kivé lehet ismét.

A templomokban megszólaltak a harangok, az új, szabad világ üzenetét hirdették, és a nemzet fiait arra a küzdelemre emlékeztették, amelyet a magyarok félezer évvel korábban, a nándorfehérvári ütközetben vívtak. Visszaemlékezések, vallomások, naplórészletek, elbeszélések, versek alkotják a mozaikképet, amely megörökítette a nemzet fájdalmát és reményét.

A történelem tárja fel a múltat, és jelzi, hogy a hajdani vereség nem lett a letűnt dicsőség sírköve. A nemzet nem élhet jövőbe vetett hit nélkül, nem vívhatja ki a holnap győzelmét, ha a múlt sugallatára nem figyel. Hitet, reményt vesztett népnek nincs jövője. A hazafi hiszi és hite által tudja, hogy a megalázott, romokba süllyedt haza feltámad ismét.

(www.erdelyibreviarium.ro)

Püspökké szentelték Fábry Kornélt

A budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus főtitkárát 2023. szeptember 2-án szentelte püspökké Budapesten a Szent István-bazilikában Erdő Péter bíboros, prímás. A két társszentelő Michael Wallace Banach, Magyarország apostoli nunciusa és Varga László kaposvári megyéspüspök volt. Fábry Kornél a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Ifjúsági Bizottságát vezeti majd, továbbá átveszi az elhunyt Cserháti Ferenc helyét a Caritas in Veritate Bizottság útonlévőkért felelős albizottságában. Őszi ülésén a püspökök testülete egyúttal felkérte Fábry Kornélt, hogy segítse Mohos Gábor püspök munkáját a külföldi magyar lelkipásztori szolgálatban.

A püspökszentelés kezdetén Erdő Péter bíboros ezekkel a szavakkal köszöntötte az egybegyűlteket: „Hálát adok a Mindenható Istennek, hogy erre a mai püspökszentelésre sor kerülhet, hogy új segédpüspököt akar adni egyházmegyénknek és új püspököt a világegyháznak. Köszönetet mondok Ferenc pápának is, aki figyelmes szeretettel észrevette egyházmegyénk szükségleteit, és intézkedett, hogy újabb segédpüspökkel gazdagodjon egyházmegyénk. Kérem a mai szentmisére Isten különleges áldását Kornél testvéremre, püspökszentelésére, a püspöki konferencia tagjaira, egyházmegyénk és az egész magyar Egyházra.” A kinevezésről szóló pápai bullát Michael Wallace Banach, Magyarország apostoli nunciusa olvasta fel, magyarul Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök, a bazilika plébánosa tolmácsolta a híveknek.

Szentbeszédét Erdő Péter ezzel a gondolattal kezdte: „Püspökszentelésre gyűltünk egybe. Olyan időben, amikor a látható élet felszínén, de a lelkek, a szellemek világában is drámai változásokkal nézünk szembe. Folyamatosan imádkozunk a békéért, népünk megmaradásáért, családjainkért, Egyházunkért. De könyörögnünk, elmélkedünk és világosan szólunk is kell azért, hogy hűségesek maradjassunk Krisztus igazságához,

mert abban van az élet és az üdvösség. Az a legnagyobb kincsünk. A szeretet pedig arra kötelez bennünket, hogy azt osszuk meg a körülöttünk élő emberekkel is, ami a legdrágább a számunkra.”

Fábry Kornélhoz fordulva a bíboros kiemelte: „A püspökké szentelésben csodálatos kegyelmi ajándékot kapunk. A legteljesebb módon bízva ránk Krisztus, hogy folytassuk tanító, megszentelői és pásztori küldetését az idők végezetéig. A Krisztustól kapott igazság tanítóinak kell lennünk egy olyan korban, amikor sokakat nem is érdekel, hogy mi az igazság, vagy nem is akarnak fontos dolgokról gondolkodni. (folytatás a 2. oldalon)

A pálosok hite, igazsága és példája utat mutat

Kolostorszentelés a székelyföldi Hargitafürdőn

A Magyarország Kormánya támogatásával épült hargitafürdői pálos kolostor felszentelését 2023. augusztus 20-án, a Szent István-búcsú keretében ünnepelte a helyi és környékbeli katolikus közösség. A szentmise főcelebránsa és szónoka, Kovács Gergely gyulafehérvári érsek államalapító Szent István királyunk példájának követésére szólította a híveket, hozzátéve, hogy tetteiknek is igazolniuk kell hitüket. Arnold Chrapkowski, a pálos rend generálisa emlékeztetett: a szerzetesek Isten lelkét hordozzák, és ezt a lelket kell kisugározniuk, majd I. Remete Szent Pál ereklyéjét ajándékozta a kolostornak. „A pálos rend sorsa a történelmi biznyság arra, hogy a hit és az összetartozás erejével szemben minden fegyver, pénz és propaganda hatástalan. Ezért a hargitafürdői pálos kolostor felszentelése örömhír minden jóakarató európai ember számára” – jelentette ki ünnepi beszédében Kövér László, az Országgyűlés elnöke. A fideszes politikus hangsúlyozta: Európának mielőbb el kell indulnia a maga megtisztulásának útján, amit csak az igazság felismerésével, megvallásával és kimondásával tehet meg. „Ahogyan az egyes ember, úgy maga Európa is csak így érheti el a maga legbelsőbb szabadságát” – mondta Kövér László. Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára megköszönte a pálosok nemzetépítő szolgálatát és a magyar kormány támogatásáról biztosította őket. A helyiek segítségét hangsúlyozta Borboly Csaba Hargita megyei tanácselnök és Korodi Attila csíkszeredai polgármester is, kérve őket, hogy imáikkal erősítsék a közösséget. Bátor Botond, a hargitafürdői rendház vezetője elmondta: a Boldog Özséb által alapított rend 2014-ben tért vissza Erdélybe és telepedett le Hargitafürdőn, a kolostort pedig 2020-ban kezdték el építeni a magyar kormány támogatásával. Végül mindenkinek megköszönte az építkezéshez nyújtott bármilyen hozzájárulást.

Európának mielőbb el kell indulnia a megtisztulás útján

Kövér László házelnök ünnepi beszéde

Excellenciás Érsek Úr! Generális Atya, Főtisztelendő Atyák! Ünneplő Honfitársak!
„Vándor fecske hazatalál, / Édesanyja fészke szélre száll” – ahogy a néplélekben régi székely himnuszokként megőrződött dalban énekeljük, akként térnek haza a pálosok is a Hargitára.

Közel nyolcszáz esztendővel ezelőtt a Pilis volt a Pálos Rend bölcsője. A rend több mint ötszáz esztendő alatt lélekben és lélekszámban kiteljesedett a Kárpát-medencében, közel kétszázötven esztendővel ezelőtt megtörtetett, a lengyelországi Jasna Górában, a Fényes Hegyen 1382-ben alapított és a Márianosztráról érkezett szerzetesek által benépesített kolostor jelentette azt a történelmi menedéket, ahol feltámadt és napjainkra – íme – ismét hazatért, ismét fészket rakott a székelyek szent hegyén. Igen, a pálosok hazatérnek, mert – miként történelmi adatok igazolják – 1352-ben Csíksomlyón már megtelepedtek. Boldogasszonynak szentelt monostorukat 1432-ben a tatárok feldúlták, s a romokat 1442-ben Hunyadi János erdélyi vajdaként a ferencesek gondjaira bízta.

A csíksomlyói Szűz Mária és a cseh-tochowi Fekete Madonna megoltalmazta a pálosokat azokkal az erőkkel szemben, amelyek meg akarták semmisíteni őket.

Szent II. János Pál Pápa mutatott rá arra, hogy a történelem során Jasna Górában a lengyelek mindig szabadok voltak. A Pilisben és a Hargitán mi, magyarok is mindig szabadnak éreztük és érezzük magunkat, s talán ez a legfőbb magyarázata annak, hogy a pálosok történetében – mint cseppben a tenger – ott tükröződik a magyar–lengyel sorsközösség is, figyelmeztetve a mában is mindannyiunkat, hogy – lengyelek és magyarok – a jelenben és a jövőben is igazán csak egymásra számíthatunk.

A hargitafürdői pálos kolostor felszentelésére azonban nemcsak jeles társakkal – a cseh-tochowából érkezett lengyel testvérekkel –, nemcsak jeles helyen, hanem jeles időben is kerül sor, nevezetesen a keresztény magyar állam megalapításának születésnapján.

A rendalapító Boldog Özséb világrajzotektor államalapító Szent István királyunk

műve, a magyar állam már kétszáz esztendő volt, és hazánk Regnum Marianumként már több mint százhatvan esztendeje állt a Nagybaldogasszony oltalmában, amelybe Szent István a halála napját megelőző napon, 1038. augusztus 14-én ajánlotta.

Az esztergomi káptalant például – ahol Boldog Özséb megérezte Isten szeretetét –, Magyarország rangban első főegyházmegyéjének, az esztergomi érsekségnek a részeként Szent István alapította 1001-ben.

Ezer esztendő távlatából pontosan értjük, hogy Szent István nélkül nem jöhetett volna létre a keresztény Magyarország és benne nem születhetett volna meg az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a Pálos Rend sem.

Allamalapító szent királyunk Nagybaldogasszony napján adta vissza lelkét a Teremtőjének és hagyta hátra örökségét, a magyarságot szolgáló és védeni hivatott keresztény államot, amelynek mi, mai magyarok felelős őrzői vagyunk.

Mindenkor, így ma itt, a Hargita fenyvesei között is kegyelettel gondolunk első királyunkra, tudván, hogy iránta érzett örök hálánkat úgy tudjuk a legjobban leróni, ha az előttünk álló időkben is hűségesek maradunk az Ő hitéhez, méltóak az általa megtestesít-

Kövér László, az Országgyűlés elnöke beszédet mond Hargitafürdőn (Fotó: MTI/Kátai Edit)

tett eszményhez és állhatatosak a művének védelmezésében. Isten segítsen ebben bennünket!

Tisztelt Ünneplő Közösség!

Európa története elmúlt kétezer esztendőjének értelmezése és jövőjének fürkészése, azon belül Magyarország ezeresztendő múltjának értelmezése és jövőjének keresése, és mindezek részeként a pálos múlt és jövő megértése alapvetően két filozófiai gondolat, két állítás és szemlélet közötti választásban rejlik.

Időrendileg mindkettő modernnek mondható, hiszen egyiket a XIX., a másikat a XX. században fogalmazták meg, de tartalmát tekintve mindkettő időtlen és örök emberi kérdésekkel szembesít bennünket. Ugyanis mindkettőben a minden emberben ott lakozó Jó és Rossz folytonos küzdelmének zajja hallatszik, így e gondolatok megfogalmazói csak a korszellem szövívői és hírvívói.

Az egyik állítás úgy szól, hogy „Isten halott! És mi öltük meg őt”. Ezt Friedrich Nietzsche írta le 1883-ban.

Mi rejtőzik e gondolat mögött? Az, hogy Jézus, a közötünk járt Fiú gyilkosainak eszmei utódai mindig meg akarják ölni az Atyát is, azaz ki akarják lopni az emberek szívéből az isteneszmét. Koronként különböző díszletek között, változó módszerekkel, jelszavakkal és ideológiákkal azzal áltatják az embert, hogy – úgy mond „új embertípust”, „emberfeletti embert” vagy éppen „homo deust” faragnak belőlük. Ezt ígérték a bolsevikok, ezt célozták a nácik, és napjainkban ezzel ámitják embertársaikat a magukat transzhumanistáknak nevező gonosztevők. IX. Piusz pápa a *Divini Redemptoris* című enciklikájában a liberális materializmus által eszmeileg előkészített istentelen kommunizmus kap-

csán már 1937-ben felhívta a figyelmet arra, hogy „ha az emberek szívéből az isteneszmét tudatosan kilopják, akkor azoknak a szenvedélyei féktelenül kirobannak a legsötétebb barbárságokban”.

Isten merénylői azért akarják megölni Őt, hogy az embereket korlátlan uralmuk alá hajthassák. Ennek velejáróit pedig jól ismerjük: dühödt keresztényellenesség, buzgó internacionalizmusnak álcázott heves nemzetgyűlölet, a természet rendjének megcsúfolásával véghezvitt tudatos családdrombolás és körmönfont hazugságok leple alatt az emberek, nemzetek, országok és földrészek kíméletlen kifosztása.

Így tettek a múlt században a nácik és a kommunisták, és – senkinek ne legyen kétsége – ma erre készülnek a technológiai diktatúrát bevezetni tervező globalisták is.

Kétezer éve nincsen új a nap alatt, Kedves Barátaink, ezért az Isten meggyilkolására törekvőket napjainkban már szavaik nélkül, jóformán hamis eszmék bűzéről is felismerhetjük.

A mindezzel szembeállítható tétel szerint: „Már csak egy Isten menthet meg bennünket.”

Ezt egy másik európai filozófus, Martin Heidegger fogalmazta meg 1966-ban. Miután semmilyen emberi törekvés vagy elmélkedés sem képes megváltani az embert, nem képes megmenteni a kiszolgáltatottságtól, csak Isten, ezért egyetlen teendőnk marad, ha emberhez méltó életet akarunk élni – mondja: felébreszteni és ébren tartani önmagunkban az Isten iránti vágyat, a várakozás készenlétét. Ha nem ezt teszi, a jövőben az ember rabja és áldozata lesz egy olyan embertelen hatalomnak, amely – ahogyan ő fogalmazott – a „planetáris technológia” színeiben jelentkezik. A legnagyobb hatásúnak tartott XX. századi európai filozófus szavai szerint „emberi tapasztalatunk és történelmünk szerint, úgy tudom, minden lényeges és nagy dolog csak abból származott, hogy az embernek volt otthona és gyökeret verhetett a hagyományban”.

Nem véletlen tehát, hogy korunk emberének az önmagától, otthonától és gyökereitől való elidegenítése úgy kezdődik, hogy el akarják idegeníteni Istentől.

Megöljük vagy éltetjük magunkban Istent? Ez tehát a kérdés, Kedves Barátaink, amelyre kikerülhetetlenül mindannyiunknak meg kell adnunk a magunk választát.

Balról jobbra: Arnold Chrapkowski generális, Bátor Botond rendház-vezető, Kövér László házelnök és Soltész Miklós államtitkár átvágja a nemzeti színű szalagot (Fotó: MTI/Kátai Edit)

Az elmúlt kétezer évben Európának, benne minden európai országnak és nemzetnek – így az elmúlt ezer évben Magyarországnak is – mindig ez volt a legsúlyosabb és végső létkérdése, és változatlanul ez marad a jövőben is. Kultúránk, gazdaságunk, közéletünk minden egyéb fontos és nem fontos kérdése mindig erre a végső értékválasztásra egyszer-

rűsödik, mindig erre az utolsó kérdésre tisztul: Istennel élünk vagy nélküle?

A válaszadásban a csendes szemlélődő pálosokat Európa és Magyarország előjáróinak kell tekintenünk, mert előttünk járnak azon az úton, melynek végén feltárulkozik az emberhez méltó válasz.

Ez az út a megtisztulás, a *via purgativa*, a megvilágosodás, a *via illuminativa* és a tökéletesedés, a *via unitiva* útja.

A pálosok az elmúlt közel nyolcszáz esztendőben végigjárták ezt az utat, és sorsuk annak történelmi biznysága, hogy a hit és az összetartozás erejével szemben minden fegyver, minden pénz, minden propaganda végső soron hatástalan.

Ezért a mai kolostor szentelése nem pusztán székelyföldi, nem pusztán magyar és lengyel ünnep, hanem örömhír is minden jóakarató európai ember számára.

Ugyanis, ha magunk mögött akarjuk hagyni a mai zűrzavaros és hangzavaros időket, akkor Európának mielőbb el kell indulnia a maga megtisztulásának útján. Elindulni és haladni ezen az úton pedig csak az igazság felismerésével, megvallásával és kimondásával lehet. Ahogyan az egyes ember, úgy maga Európa is csak így érheti el a maga legbelsőbb szabadságát.

„Zsibbad a szabadság, / de titkon bizsereg / és jön az igazság / közelebb, közelebb” – nagy költőnk, Babits Mihály sorai biztatásul szolgálnak számunkra az európai *via purgativa* útjára lépve.

Európának el kell indulnia ezen az úton, és fel kell ismernie, ki kell mondania az igazságot a földrészen kívüli erők által kiprovokált tragikus európai háborúról, annak céljairól és következményeiről. Ha nem teszi, hasonló módszerekkel újabb európai háborúkat fogunk kihozni, hiszen Európa politikai stabilitásának szétzilálására és uzsorás eladósítására nincs hatékonyabb eszköz, mint a háború.

Európának fel kell ismernie és ki kell mondania az igazságot a földjének megszállását és a kultúrájának megszüntetését, társadalmi rendjének szétverését célzó szervezett bevándoroltatásról, annak céljairól és következményeiről. Ha nem teszi, az európai emberek nagy része belátható időn belül számbeli kisebbségbe fog szorulni a saját szülőföldjén.

Európának fel kell ismernie és ki kell mondania az igazságot az európai életmód és értékrend felszámolását célzó identitásterrorizmusról, amely kivétel nélkül és fokozódó mértékben sújtja a földrészen minden nemzetét és országát. Ha nem teszi, az európai embereket és nemzeteket egyaránt kiforgatják önmagukból, elidegenítik önmaguktól, meghasonulásba és kiszolgáltatottságba taszítja őket.

A keresztény Európa csak így védheti és őrizheti meg önmagát, csak így maradhat az európai embereké. Ha nem ezt teszi, Európa és népei Isten gyilkosainak prédájává válhatnak az előttünk álló évszázadban.

A pálosok hite, igazsága és példája segítse Európát, segítsen minden európai nemzetet és országot a megmaradásban!

Kedves Testvérek! „Jézus áldd meg Erdély földjét” – szól a régi székely himnusz fohásza, mi pedig ma azért könyörgünk, hogy Jézus az előttünk álló időkben is áldja meg a pálosokat, erősítse a magyarok és lengyelek sorsközösségét, és oltalmazzon minden európai nemzetet és országot.

„Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?”

Dominik Duka cseh érsek a magyarokhoz: „Vegyétek észre, megmentettétek Európát”

Dominik Duka nyugalmazott cseh bíboros-érsekkel a prágai érseki palotában lévő rezidenciáján készített interjút a *Hungary Today*. A beszélgetés során szóba kerültek többek között az egyetemes értékek, a migráció kérdése. Dominik Duka leszögezte, hogy a nyugati civilizáció egyik alapvető értéke, a közjó fogalma mára kivesztett az európai emberek szókincséből és szerinte ezt ismét a középontba kellene helyezni. Az egyház jelenlegi csehországi helyzetével összefüggésben tudott pozitív fejleményeket mondani Prága nyugalmazott érseke, többek között azt, hogy a rendszerváltás óta eltelt harminc év alatt mintegy negyedmillió embert kereszteltek meg. Az interjú egyik legfontosabb témája az volt, hogy

mi a véleménye Magyarországgal kapcsolatban. Arra a kérdésre, hogy mit üzenne a magyarországi keresztényeknek, Dominik Duka így válaszolt: „Vegyétek észre, megmentettétek Európát.”

Dominik Duka 1943. április 26-án született a csehországi Hradec Králové-ban. Apját a kommunista hatalom a rendszer ellenségének titulálta és bebörtönözte, őt magát is meghurcolták. Titokban lépett be 1968-ban az illegálisban működő domonkos rendbe, majd huszonhét éves korában, 1970. június 22-én pappá szentelték, de a rendszerváltásig csak gyári munkásként dolgozhatott. Mivel állami engedély nélkül teológiát tanított, a diktatúra őt is bebörtönözte: 1981-ben 15 hónap börtönbüntetésre ítélték. II. János Pál pápa 1998. június 6-án nevezte ki a Hradec Králové-i egyházmegye püspökévé, szentelését szeptember 26-án tartották. XVI. Benedek pápa 2010. február 13-án kinevezte a Prágai Főegyházmegye érsekévé, majd a 2012. február 18-i konzisztóriumon bíborossá kinevezte. Részt vett a 2013-as konklávéban, amely egyházfővé választotta Ferenc pápát. A Szentaty a 2022. május 13-án elfogadta kérelmét és nyugállományba helyezte. (Vö.: mandiner.hu)

Magyar Becsület Rend kitüntetését vett át Bőjte Csaba

Ennél megfelelőbb helyre nem kerülhetett volna a Magyar Becsület Rend és ennél méltóbb elismerést nem vehetett volna át Bőjte Csaba. Magyarok – minden biznnyal – százezreinek szaladt át a gondolatain ez a kettős megállapítás államalapításunk ez évi ünnepén, 2023. augusztus 20-án, amikor az esztergomi bazilika lovagtermében Novák Katalin köztársasági elnök átnyújtotta Bőjte Csabának a Magyar Becsület Rend kitüntetését. Győzelmeskedett az igazság – és mi (szerkesztőségünk tagjai is) szívünkben együtt örülünk az erdélyi gyermekmentő ferences szerzetessel.

Egy nemzetnek szüksége van példaképekre. Olyan példaképekre van szükségünk, akikkel egy nyelvet beszélünk, akikkel közös a történetünk, akik olyanok, mint mi, mégis többek és jobbak nálunk. Akikre úgy nézhetünk fel, hogy közben bennük magunkra ismerünk – fogalmazott Novák Katalin köztársasági elnök 2023. augusztus 20-án Esztergomban a bazilika lovagtermében a legnagyobb állami elismerések átadásakor. A Magyar Szent István Rend kitüntetését Karikó Katalin kutatóbiológus és Szilágyi Áron háromszoros olimpiai bajnok kardvívó vehette át, a Magyar Becsület Rendet pedig Bőjte Csaba ferences rendi szerzetesnek adta át az államfő. Novák Katalin kiemelte: mindhárom díjazottnak fontos a magyarsága, mindháman a közösségért dolgoznak, munkájukat szolgálatnak is tekintik. Közös bennük az emberségük, a család fontossága és hogy mindannyian az egy mindenkiért elv szerint élik az életüket.

Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója

az erdélyi nehéz sorsú gyermekek felkarolása érdekében példamutató eltökéltséggel végzett, a cselekvő szeretet erejét hirdető humanitárius tevékenysége, emberközeli és az isteni gondviselés megélését segítő, kivételesen nagy hatású tanításai, a magyar nemzet lelki megerősödését legkisebb testvéri odaadással szolgáló életútja elismeréseként részesült a Magyar Becsület Rend kitüntetésben. Bőjte Csaba azt vállalta, hogy az igazán nehéz sorban lévő, árva vagy rossz körülmények között élő 2500 gyermeknek, fiatalnak nyújt otthont és családot. A jóság iránti elkötelezettséggel éli az életét, tudását pedig úgy adja tovább, ahogyan az általa felnevelt gyermekek is gondoskodnak a rászorulókról – mutatott rá az elismerés átadásakor Novák Katalin. A legkisebb sodródó élet is érték a magyar népek, a legelesettebb gyerekek is értékesek a magyar nemzet számára, hiszen

a gyermek ugyanis a felnőtt szemének tükrében látja magát. „Ha a szemembe néz, és azt látja, hiszem, hogy meg tudja csinálni, akkor elindul, nekiáll, és valóban képes lesz rá. A kis sikerélményekből építkeznek aztán és egyre nagyobb és nagyobb dolgokat vállal majd. Így fejlődünk mindannyian.

Ezért ezzel a bizalommal kell egymást, a nemzetünket és a jövőt is szemléljük. Hiszen Isten nem azt mondta, hogy készüljünk a világ végére, hanem hogy imádkozzunk, hogy jöjjön el az Ő országa” – magyarázta Csaba testvér.

A terveiről szólva elmondta, hogy „nagyapai üzemmódra szeretne váltani”. Ő és munkatársai közel hateraz gyermekket neveltek fel, „közel ezer unoka is van már” és nem nagyon akarnak új gyereket befogadni, inkább a kirepülteket szeretnék utógondozni. „Abban szeretném segíteni az alapítvány otthonaiban felnőtt gyermekeket, hogy családot alapítsanak, akiknek pedig már van, azok ne sodródjanak el a feleségük, férjük mellől és szépen tudják nevelni a gyermekeiket” – ismertette az ünnepelt. Bőjte Csaba szövege arról is, hálás az általa gondozottaknak, hogy hagyták magukat taníttatni, hogy meghallgatták a jót, a szépet. Végül köszönetet mondott a kollégáinak is, akik az elmúlt harminc évben akár hetekig, hónapokig önkéntesként, akár évekig, évtizedekig munkatársakként dolgoztak az alapítvány otthonaiban. Szeretné – jegyezte meg –, ha le lehetne „nyírogatni” a díj szelét és mindegyiküknek adni belőle egy-egy darabot...

Bőjte Csaba atyának őszinte örömmel és jókívánságaink sokaságával gratulálunk! (Szöveg: Szerk. és MTI; Fotó: hirado.hu)

Szentmise Bécsben Szent István tiszteletére

Szent István, államalapító királyunk ünnepehez kapcsolódóan – három év kihagyás után – 2023. augusztus 26-án újra szentmisét ünnepeltek a helyi és a távolabbról érkezett magyar hívek az osztrák fővárosban, a Stephansdomban, Szent István király ereklyéjének jelenlétében. A felkért főcelebráns, Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyéspüspök forgalmi okok miatt sajnos nem tudott megérkezni Bécsbe, de telefonon bejelentkezett a szentmise kezdetén és köszöntötte a résztvevőket. Hangsúlyozta az erények és az Istentől való bölcsesség fontosságát, nemcsak egy uralkodó, hanem mindannyiunk számára. A szentlecke alapján kiemelte, milyen kártékony a nyugati modell, az Istentől való eltávolodás és annak következménye, a hitetlen, balga élet, mennyire veszélyes lehet az ebből fakadó identitásvesztés. „Ne éljétek úgy, mint a pogányok, akik hiábavalóságokon jártatják az eszüket. Elméjükre sötétség borult” – Pál apostol szavai ma Európában különösen aktuálisak. A főpásztor hangsúlyozta, hogy mennyire fontos a keresztény hagyományunk, a keresztény Magyarország, ami az István király által választott hitben gyökerezik és Krisztusra mint sziklára épül. Kiemelte: fontos kitaratónak lennünk ebben az elzüllött, torzá váló, liberális világban. Szent István királyunkat példaként állítva és követve nem szabad meginognunk, ki kell tartanunk a helyes úton, s megtartanunk, unokáinknak, a boldog magyar jövő zálogainak átadunk katolikus hitünket és magyarságunkat. Ahogy az evangéliumban is elhangzott, a sziklára, erős alapokra épült házat, egyházat nem rendítheti meg semmilyen vihar, természeti csapás, zápor, ár, szél. Befejezésül Kiss-Rigó László szép ünnepet kívánt a résztvevőknek, abban a reményben,

hogy jövőre talán sikerül személyesen is jelen lennie.

A szentmisét Varga János, a Pázmáneum rektora mutatta be, koncelebrált Németh Rezső nyugalmazott pozsonyi és csallóköz-csütörtöki aranymisés lelképásztor, a Pozsonyligetfaluból, a mátyusföldi Peredről és Mosonmagyaróvárról érkezett vonatos zarándokok lelki vezetője. A bevonuló asszisztencia élén Zilizi Tihamér, a pozsonyi zarándokcsoport vezetője állt, őt követte Tóth Márton, a zugligeti 442. Báthory László Cserkészcsapat vezetője, Zilizi Kristóf pozsonyi ministráns és a Máltai Lovagrend Bécsben élő tagjai. A szentmisén jelen volt mások mellett Bán Janka elsőbeosztott, ideiglenes ügyvivő, Horváth Vivien ügyvezető, a Magyarok Kenyere – 15 millió búzaszem program anyországi projektvezetője, Wurst Erzsébet, a bécsi Kalácsa-Club elnöke és ifj. dr. Bertényi Iván, a Bécsi Magyar Történelmi Intézet igazgatója, a Collegium Hungaricum tudományos igazgató-helyettese is.

A prédikációban többek között elhangzott: „Fontos számunkra itt Bécsben Szent István ünnepéhez kapcsolódóan a Stephansdomban őrzött ereklye jelenlétében imádkozni, ünnepelni. Szent István ereklyéje nem múltunk egy emléke, hanem a szent király személyének fizikai testi valósága, egy élő jelenlét, ami összehoz minket. A jó király, illetve vezető tudja, hogy csak Isten kegyelméből uralkodhat, a megszerzett tudást továbbadja, hogy népe is gyarapodjon. So-

kan mindenképpen új utakat akarnak járni, mások görcsösen ragaszkodnak a régihez, de Krisztus minket az aranyközéputra tanít, a szélsőségek mindig veszélyesek. A régi utakat kell újfajta módon, új lelkiülettel járni és akkor haladunk a legideálisabban előre úgy egyénileg, mint közösségek. Szent István Intelmei ma is, nekünk is szólnak, minket is segítenek.”

A záróáldás után Bán Janka elsőbeosztott, ideiglenes ügyvivő asszony mondott

köszöntőt. Átadta az új nagykövet asszony, Szilágyiné Bátorfi Edit üdvözlését, aki hivatalos ügyben éppen Budapesten tartózkodott, ezért nem tudott Bécsben ünnepelni, de jelezte: bízik abban, hogy a következő években erre lesz még sokszor alkalma. Az ideiglenes ügyvivő így fogalmazott: „A bécsi magyar nagykövetség részéről szeretném az örömeinket kifejezni, hogy erre a hagyományos megemlékezésre idén újra sor tudott kerülni. Köszönjük mindenkinek, aki dolgo-

zott azért, hogy most együtt lehessünk. Jeles napjaink attól válnak igazi ünnepekké, ha együtt tudjuk őket megünnepelni. Ha megtaláljuk bennük azt, ami összeköt, és el tudjuk felejteni azt, ami esetleg szétválaszt.” Idézte Novák Katalin köztársasági elnök asszony idei ünnepi beszédének egy gondolatát: „Szent István a magyarok közös nevezője.”

„Szent István király itt van velünk – folytatta Bán Janka –, nem pusztán kijelölte az utat, amelyen járnunk kell, de elvitathatatlan helyet kapott az életünkben is, határon innen és túl. Előtte hajtunk fejet nemzeti ünnepünkön, neki mondunk köszönetet bátorságáért, hitéért, bölcsességéért és alázatáért.

A hagyomány szerint az aratás után, Szent István napon sütötték az új búzából készült első kenyert. Ezért nevezték augusztus hónapját az új kenyér havának. Legalapvetőbb élmiszerünk a kenyér, mindig is az életet, a megélhetést és az otthont szimbolizálta. A nemzeti színű szalaggal átkötött kenyérral és a kenyérszenteléssel fejezzük ki, hogy az élet és a haza összekapcsolódik. Nincs ez másként 2023 augusztusában sem.”

E szavakat a Nemzet Kenyerének megáldása követte. Horváth Vivien, a Magyarok Kenyere program vezetője, aki erre a napra a Balma Sütőde által frissen sült kenyeret Bécsbe vitte, majd a megáldott cipókat kiosztotta, elmondta: ezek a kenyerek kifejezik a nemzeti egységet, annak fontosságát, hogy egy kis nép vagyunk nagy veszteségekkel, ezért mind a 15 millió búzaszem számít.

Az ünnepi alkalom zenei szolgálatát két ifjú népdalénekes, Hajdú Zsófia és Göncz Mária látta el, akik nemcsak szép hangjukkal emelték az ünnep fényét, hanem fiatalságukkal jövőre vonatkozó reményt is mutattak.

(Forrás: Pazmaneum; Felvidék Ma)

Ferenc pápa imaszándéka októberre

A szinódusért. Imádkozzunk az Egyházzért, hogy egyre inkább a párbeszéd és meghallgatás lelkületével legyen jelen a világban, és engedje, hogy a Szentlélek elvezesse a peremvidékekre is!

Az Egyházban is égető szükség van arra, hogy meghallgassuk egymást. Ez a legértékesebb és legtermékenyebb ajándék, amit egymásnak adhatunk. A protestáns teológus, Dietrich Bonhoeffer emlékeztet minket: aki nem képes meghallgatni testvérét, az hamarosan Istenre sem lesz képes hallgatni. Az, hogy valaki egy kis időt áldoz ingyenesen arra, hogy meghallgassa a másik embert, a jótékony első gesztusa.

Nemrégiben szinodális folyamatot indítottunk. Imádkozzunk, hogy ez nagyszerű alkalom legyen arra, hogy meghallgassuk egymást! A közösség ugyanis nem straté-

giák és programok eredménye, hanem a testvérek közötti egymásra figyelésre épül. Mint a kórusban, az egység nem egyformaságot, monotonitást, hanem a hangok sokaságát és változatosságát, polifóniát kíván meg. Ugyanakkor a kórus minden egyes hangja a többi hangra figyelve és az egész harmóniájára utalva énekel. Ezt a harmóniát a zeneszerző találta ki, de megvalósulása minden egyes hang harmóniájától függ. Azzal a tudattal, hogy egy olyan közösségekben veszünk részt, amely megelőz és magába foglal bennünket, újra felfedezhetjük a „szimfonikus” Egyházat, ahol mindenki a saját hangján énekelhet, elfogadva másokét ajándékként, hogy kifejezzük az egész harmóniáját, amelyet a Szentlélek komponál. (Ferenc pápa üzenete a tömegtájékoztató 56. világnapja alkalmából, 2022. január 24-én, részletek. Forrás: MKPK Sajtószolgálat/Magyar Kurír)

Madách Imre Az aradi sírra

Nem néztetek erőst, hogy szolgáljátok,
Ki fényesen majd jutalmazni tud,
Akit szolgáltatok egy árva hon volt,
Ím sirotokra emlékkő se jut.

Varga János Ima nemzeti gyásznapon

Könyörögjünk: Istenünk, hozzád fordulunk imádságunkkal, mert Te vagy a szeretet! Eléd hozzuk most nemzeti gyásznapon a soha nem gyógyuló fájdalmas sebet, népünk szabadságharcának véres leveretését, az értelmetlen emberáldozatok miatti fájdalmunkat. Nálad keressük a békét, amelyet a világ nem adhat meg, és a boldogságot, amelynek egyedül Te vagy a forrása. Ma azért a hitből fakadó szeretetért imádkozunk, hogy ki tudjunk engesztelődni ellenségeink-

kel, népünk nagyjainak gyilkosaival, hogy meg tudjunk bocsátani irgalmasan, mint az Atya... Add, hogy felismerjük és elmélyítsük hitünk értékeit, hogy kövessük a hősök erényeit, és hogy saját akaratunk önző érvényesítése helyett a Te gondviselő vezetőre bízzuk magunkat ma is. Segíts, hogy a legnehezebb helyzetekben is elfogadjuk akaratodat, és bátran megtegyük, amit vársz tőlünk. Add, hogy felelősséggel munkálkodjunk népünk, nemzetünk boldogulásán, jövőbeni felemelkedésén. Nemzetünkért és nemzetünk nevében felemeljük a szívünket, ahogy nagyjaink tették a hősi halál pillanatában, és kérjük, vessz minket az örökkévalóság útján napról napra közelebb ahhoz a célhoz, amelyet elterveztél számunkra! Áldd meg és őrizd meg népünket, hogy általunk és közöttünk felépülhessen a Te Országod! Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Olvassa el Rozványi Dávid Küldöttség a mennybe – jelenet az aradi tizenháromról című misztériumjátékát honlapunkon: www.eletunk.net

Gyermekeknek

A nagy csend

Réges-rég, a múlt század elején indult el világhódító útjára a filmgyártás. Ma már teljesen természetes, hogy a moziban kiváló minőségben halljuk a szereplők párbeszédét, ám a kezdetekkor a legelső filmalkotások még hang nélkül készültek. Ez volt a némafilmek korszaka. Aztán később megjelent a hangosfilm, napjainkban pedig már a legkülönlegesebb – sokszor túlzóan fülsiketítő – hanghatásokkal színesítik a mozifilmeket. Éppen ezért, igencsak szokatlan élményben volt részem, amikor néhány évvel ezelőtt megnéztem *A nagy csend* című filmet. Az alkotás egy-két évtizeddel ezelőtt készült, tehát mai, modern korunkban, ám furcsa módon mégis némafilmről van szó. No persze nem azért, mert a film készítőinek nem volt megfelelő felszerelésük a hangok rögzítésére – az ok sokkal érdekesebb: egy olyan szerzetesrend életét mutatja be, akik teljes némaságban, *nagy csendben* élnek az életüket. A film rendezője egy évre beköltözött a karthauzi rend egyik franciaországi kolostorába és megörökítette a szerzetesek mindennapjait.

Mindez arról jutott eszembe, hogy ebben a hónapban, október 6-án ünnepli Egyházunk a karthauzi

rend alapítóját, Szent Brúnót. Brúnó nemesi családból származott, közel ezer évvel ezelőtt élt, a XI. században. Pappá szentelték, nagy műveltségű, tudós tanárként teljesedett ki a hivatása; ő azonban úgy döntött, hogy „elhagyja a világot”, és a magánynak, szegénységnek szenteli az életét. Hat társával együtt a francia Alpok lábainál található kis település, Chartreuse (innen a nevük: karthauziak) erdejében telepedett le, és hat évig itt élték teljes magányban, elvonultságban. Hat esztendő után Brúnó egykori tanítványa, aki II. Orbán néven pápa lett, magához hívta egykori mesterét Rómába, hogy a tanácsadója legyen. Brúnó engedelmesen követte a pápát, azonban Itáliában is hű maradt a remetei életmódjához. Itt is több kolostort alapított, végül a dél-olaszországi rendházukban fejezte be földi életét.

Észrevetted már, milyen zajos ez a világ? És nem csupán a filmekben. Hangzavar uralkodik az utcán, a bevásárlóközpontokban, tömegközlekedési eszközökön is... Olyan jó néha elvonulni a városból az erdőbe, a hegyekbe... és csak hallgatni a nagy csendet – ahogy Szent Brúnó is tette ezer évvel ezelőtt.

Kovács Péter

A szabadságot nem ajándékba kapjuk

Minket, magyarokat gyakran vádolnak azzal, hogy túl sokat foglalkozunk a múltunkkal, minden ünnepünk tragédiák emlékét őrzi, s ezek az emlékek megkötnék minket, hogy ne tudjunk a jövőbe lépni. Akkor mégis miért fontos, hogy emlékezzünk 1956 hőseire és felidézzük a forradalom és szabadságharc szellemét?

Albert Camus egy évvel a forradalom után ezt írta: „*A legázolt, bilincsbet vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vértnek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben.*”

Vajon mi tette a magyar 1956-ot nemcsak a nemzeti, de a világtörténelemben is egyedülállóvá? Miért nem szabad engednünk, hogy meg-alvadjon az '56-osok vére?

A magyar 1956-nak nem voltak vezetői, „csak” hősei. Ha visszatérünk forradalmaink és szabadságharcaink hosszú sorára, mindig volt egy vezető, aki mögé odaálltak a tömegek: 1848 nem jött volna létre Kossuth és a márciusi ifjak nélkül, Rákóczi és Bocskai nevüket adták szabadságharcainkhoz. 1956-nak nem voltak vezetői: a nép maga kelt fel, s a kezdetben habozó Nagy Imrét is a nép kényszerítette arra, hogy jelképpé és vezetővé váljon. Mindszenty, a nemzet első zászlósurája ekkor még börtönben volt.

Számomra ez 1956 legfontosabb üzenete a manák: a szabadságot nem a törvények teremtik meg, nem a nagyhatalmak kegyéből kapjuk, hanem mi magunk hozzuk létre. A szabadság ott és akkor kezdődik, amikor egyéni érdekeinken túl képesek vagyunk kockázatot vállalni és áldozatot hozni a közösségért, a faluért, a városért, a hazáért, a nemzetért, amikor képesek vagyunk önszefogni. Az ajándékba kapott szabadságot elvehetik tőlünk, de amit mi magunk teremtünk meg, azt csak időlegesen vehetik el tőlünk. 1956 hősei nem születtek hősek, hétköznapi emberek voltak, mint mi magunk, de amikor a sors szólította őket, hőskökké váltak. Október 23-ra jöhetett november 4, de nem kellett

hozzá négy évtized és Magyarország visszaszerezte szabadságát. Sokan mondják, hogy ez a szabadság nem teljes, nem tökéletes, de idézzük fel 1956 szellemét, összefogását és önfeláldozását, és dolgozzunk azon, hogy olyan országot teremtsünk, amilyenről az ötvenhatosok álmodtak.

Ötvenhatosok... Édesapám pár nappal korábban szabadult a börtönből, pont október 23-án sikerült munkakönyvet kapnia. Útközben meglátta a Sztálin-szobrot és jót nevetett, mert eszébe jutott a pesti vicc: – *Miért van Sztálin kiskabátban? – Mert azt az egy telet kiskabátban is kibírja!* Nem gondolta volna, hogy pár órán belül már nem fog állni a szobor. Ez a pillanat, amikor a nép ledöntötte a Sztálin-szobrot, bár filmfelvétel nem őrizte meg, az emberiség közös kincsévé vált, a zsarnokság bukásának és az emberek szabadságvágyának jelképévé. (Még a *Jedi visszatér* című *Csillagok háborúja*-filmben is visszaköszön ez a jelenet.)

A rendszerváltozás környékén a Történelmi Igazságtételi Bizottságban dolgoztam, különös szerencsem, hogy személyesen is ismerhettem a történelem hőseit. Sokféle ember volt közöttük: volt, aki Nyugatra menekült és csak a kommunizmus bukása után tért haza, volt, aki itthon maradt és testét megtörte a börtön, kiszabadulása után nem kapott munkát, a gyermekei nem mehetek egyetemre, sok sorsot láttam, de mindegyik ember szemében ott éreztem az egykori lángot. Ezt a lángot kell ma is őriznünk.

A szabadság egyik legfontosabb eleme a hit szabadsága, hogy mindenki szabadon kereshesse a magassabb célt az életében, nevezzük akár Istennek, akár erkölcsnek. A szabadság továbbá csak az ünnepekkel lehet teljes, ünnepelnünk kell, hogy a szívünkben és a lelkünkben megmaradjon annak szelleme. Ezért kell ünnepelnünk 1956-ot: bár a túlerő legyűrte, mégis győztes, mert beoltotta lelkünkbe a szabadság iránti vágyat, amit több évtized sem tudott kiirtani belőlünk. Amíg magyar él a földön, ünnepelni fogja 1956 emlékét – és amíg ünnepeljük, addig nem tudják tőlünk elvenni a szabadságot!

Rozványi Dávid

Könyvháború

Idén nyáron tengeri hajókiránduláson voltam, amelynek során megkerültük Nagy-Britanniát és Írországot. Kikötöttünk Dublinban is és megtekintettük az ír főváros nevezetességeit, így az ország legrégebbi egyetemét, a Trinity College-ot. A Dublin központjában lévő Trinity College sok ezer diák alma matere, de igencsak komoly turisztikai vonzerővel is rendelkezik, könyvtárában látható ugyanis a világhírű *Book of Kells*, közismertebb nevén *Columba Könyve*, az írek alighanem legszentebb kódexe. A latin nyelven írt és gazdagon díszített vastag kódexet a hatodik században élt ír szerzetes, ionai Columba munkájának tulajdonítják, akinek nevét Colm Cille, vagy Colum Cillének is írják, ami óir nyelven templomi galambot jelentett. Történészek szerint a mai Dublintól északra fekvő Donegal megyében, előkelő családban született 521-ben vagy 522-ben, és az akkori idők szokásainak megfelelően egy állat után nevezték el: ő a Crimthann, azaz Róka nevet kapta. Irni, olvasni, no meg latinul már fiatal korában megtanult, pap lett és egyházi körökben alig húszévesen már igen komoly tekintélynek örvendett. Drumm kolostorában titokban lemásolt egy zoltároskönyvet és ezzel magára vonta az apát haragját, ezért menekülnie kellett. A távoli Glas Noiden kolostorában ugyan menedékre talált, azonban Drumm apátja a király elé vitte az ügyet, aki úgy ítélkezett, hogy a „*borjú a tehénhez, a másolat pedig az eredeti könyvhöz tartozik*”, és ezzel törvénytelennek minősítette a fiatal szerzetes tettét. Columbat ez annyira felháborította, hogy átkokkal sújtotta a királyt, aki bosszút esküdt Columba egész nemzetsége

ellen és hadat üzent nekik. Így robbant ki az ír történelemben a „könyvháborúként” elhíresült viszály. A csatát a király harcosai nyerték meg és Columbat büntetésből kiközösítették, amit csupán néhány évvel később az írek apostolaként ismert Szent Brendan közbenjárására oldottak fel. A titokban lemásolt zoltároskönyv a mai napig a dublini Tudományos Akadémia gyűjteményében található.

Miután helyzete rendeződött, tizenkét szerzetessel útnak indult, hogy megtérítse a térségben élő pogány pikteket. A skóciai Iona szigetén kolostort alapított és onnan járta a környéket. Egy alkalommal – a legenda szerint – a Loch Ness-i tó partján haladt egy társával, akire váratlanul rátámadt a tóból kiemelkedő szörny, Columbanak azonban a keresztel a kezében sikerült a szörnyet visszakényszerítenie a tóba és így szerzetesvárosa is megmenekült. Feltehetően ez a történet a magja annak a mendemondának, amely szerint a Loch Ness-i tóban évszázadok óta tengeri szörny lakozik, amely időről időre kiemelkedik a vízből, hogy az éppen helyszínen tartózkodó ügyes fényképeszek hátborzongató felvételeket készíthessenek róla. Tény viszont, hogy Columba több kolostort is alapított Írországon, megtérítette az akkoriban a térségben élő pikteket és hosszú élete során fontos szerepet játszott a II. Conall ír király halálát követő trónöröklésben is. Utódaira pedig két olyan, felbecsülhetetlen értékű kódexet hagyott, amely nemcsak az egyháztörténelmi szakembereket vonzza Dublinba, hanem igencsak fontos az Írországra irányuló idegenforgalom szempontjából is.

Vincze András

Leng a magyar zászló a torontói városháza előtt

Mondják, kellemes őszi napra virradt Budapest 1956. október 23-án.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc mint ha az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc egyenes folytatása lett volna. Mindkettő hasonló okokból indult el. Mindkettő spontánul kezdődött. Mindkettő hasonlóképpen végződött – külföldi idegenek beavatkozásával. 1849-ben a cári orosz hadsereg, 1956-ban a szovjet-orosz hadsereg fojtotta vére a szabadságharcot. A felkelők nagyjából civilek voltak: egyetemisták és főiskolások, akikhez munkások, inasok és segédek csatlakoztak, értelmiségiek és tisztviselők – fegyvertelen férfiak, nők és gyermekek, akikhez később felsorakoztak a katonák is. Fegyvertelenek voltak, de amikor az ÁVO a békésen tüntető nép közé lőtt, pusztá kézzel nekimentek és elszedték a fegyvereiket. Ez volt az igazi bátorság! Az egykori egri nők hősiességére emlékeztető merészség.

Az 1956-os októberi forradalom elkerülhetetlenül szabadságharcra vált, mert a magyarokban perzselt még annak a szabadságvágynak a szikrája, amelyet a mohácsi vész óta több mint négyszáz év alatt sem tudtak kioltani lelkükből az idegen megszállók. Ez a szikra lobbant lángra és az egész kommunista világrendet fenyegető tűzcsovává nőtt, amiért el kellett fojtani. Azoknak volt fontos megállítaniuk, akiknek nem a nemzet, nem a haza, hanem a hatalom volt az istenük, de gyengék voltak a fenséges népi erővel szemben. Ezért behívták a szovjet-orosz tankokat. Még ma is iszonyattal kérdézzük: milyen állam, milyen kormány az, amelyik háborút visel a saját polgárai ellen? Vajon nem terror az, amit tesznek saját hazájukban? Torontóban

élünk, Kanada a befogadó hazánk. Nézzünk végig egy pillanattal itt a Queen és Bay utcákon! Képzéljük el, hogyan éreznénk magunkat, ha idegen megszállók tankjai lőnék az épületeket: az Eaton Centre-t, a csupa üveg iroda- és üzletházakat, a Sheraton Centre-t, az éttermet és lakóházakat, és legéppfegyvereznék a járóelőket meg a vásárlókat! Borzalmas gondolat, ugye? Tekintsünk Budapest korabeli fényképeire – csodálattal, büszkeséggel az orosz benyomulás előtti városképre és kétségbeesetten a pusztításokra. Mind 1849-ben, mind 1956-ban a végeredmény ugyanaz volt: az egyenlőtlen harcban ezek és ezek veszítették az életüket. Ezek és ezek kerültek börtönökbe, az osztrák Kufsteinba, egy évszázaddal később az Andrássy út 60-ba és Recskre, egyes adatok szerint negyedmillió fiatalot küldtek az orosz Gulág feneketlen poklába, ahol aztán örökre eltűntek és

soha többé nem hallottunk felőlük. És még mindig nem szoltunk arról a több száz mártírról, akiket a Kozma utcai börtönben vagy másutt kivégeztek. Vagy azokról a 14-15 éves, halálra ítélt gyermekekről, akik a siralomházban várták a nagykorúságukat, hogy a születésnapjukon meggyilkolhassák őket. Az utolsóval 1961 augusztusában végzett a kommunista hóhér. Csoda-e tehát, hogy több mint kétszázezren menekültek el a megtorlás elől és lettek hazátlanok?

Emlékezzünk arra, hogy 1919-ben, az első világháború után Magyarországnak nem maradt hadserege, és idegen ügynököknek, szovjet-orosz segítséggel, hasonló brutalitással sikerült bevezetniük a Tanácsköztársaságot. De ez egy évig sem tartott. Az akkori vezetők szovjet-orosz segítséggel 1945-ben visszajöttek, hatalomra kerültek. Az 1956-os forradalom ezek uralma ellen tört ki... Ma azoknak a bátor lelkeknek az emléke előtt tisztel-

Telch György az 1956-os forradalom- és szabadságharcról beszél a torontói városháza előtt

günk, akik az életüket áldozták, akik börtönökben sínylődtek, akik eltűntek a Gulág poklaiban, akiket kivégeztek.

Mi, a torontói Kanadai Magyar Közösség tagjai köszönjük Kanada államának nemeslelkűségét, hogy azonnal biztonságos menedéket adott a több mint 37 ezer magyar menekültnek. És köszönjük Toronto város vezetőségének, hogy kihirdették a Magyar Napot és minden évben lehetővé teszik a Városháza előtt a magyar zászló ünnepélyes felvonását.

Telch György (2009)

(Forrás: *Kalejdoszkóp – Magyar-angol kulturális folyóirat*, 2009. 9–10., 3. old.)

Látogasson el ide is:
www.kalejdoszkopfolyoirat.életunk.net
www.facebook.com/kalejdoszkop

Amíg a zarándok feljut a „Nyeregbe”

(3. rész)

Következő állomásunk **Balázsfalva** volt, amely korántsem tartozik a csíksomlyói zarándokok tipikus célpontjai közé. Az erdélyi románok ugyanis 1848-ban itt tartották meg nemzetgyűlésüket, amelyen a Magyarországtól való különállásukat követelték. Idővel olyan mértékben radikalizálódtak, hogy az 1849-es, Dél-Erdélyt sújtó magyarellenés vérengzések kiindulópontjának tekinthető. Már a templom előtt várt minket a szeminárium nyugalmazott rektora, aki nagyszerű vezetési keretében elmesélte a templom történetét, bemutatta a művészettörténeti szempontból kifejezetten értékes és különleges ikonosztáz képeit. Elmondta, hogy a kommunizmus nehéz éveiben a templomot és a szemináriumot erőszakkal elvették és az ortodox egyházhoz csatolták, a székesegyház csak a rendszerváltozás óta lett újra a görögkatolikusoké. A templomban számos görögkatolikus érsek és püspök

A türi római katolikus templom

nyugszik. Bár a statisztika szerint a tizenháromezer lakosú városban körülbelül hatszáz magyar élhet, magyar szóval sajnos nem találkoztunk. A templom bemutatása is angol tolmács segítségével történt. (Kíváncsiak voltunk és megkérdeztük Türi plébánosát, aki Balázsfalva magyar híveinek lelki gondozását is ellátja, hogy valójában hány magyar él a városban. Jelezte, hogy a látszat ellenére hetente többször van szentmise, a kis magyar közösség igényli ezt.)

Balázsfalváról továbbhaladva betértünk **Türi** községbe, amit a levéltári adatok először már 1313-ban említenek. A falu érdekessége, hogy a reformáció idején a teljes közösség az új hitre tért, majd egy gyülekezeti vita következtében 1827-ben a hívek többsége újból katolikusá lett. A nagy méretű katolikus templom 1830–1832 között épült.

Következő állomásunk **Tövis** volt. Mindig érdekelt egy a Hunyadi János által a nagyszabású csata emlékére építtetett – a magyar történelem viharait kellően átélő – templom. Hunyadi ohszerváns ferenceseket telepített ide, a templom falai nemcsak Hunyadi, hanem Kapisztrán Szent Jánost is látták, aki itt töltötte 1455 karácsonyát. A ferencesek 1554-ig maradtak itt, ekkor a reformáció erősödése miatt kénytelenek voltak elhagyni a kolostort és a templomot, majd rövidesen a törökök a kolostort lerombolták, de a templomot megkímélték.

Báthory Zsigmond 1599-ben minoritákat hozott a rendházba, amely néhány év múlva a templommal együtt leégett. Apor István erdélyi kincstartó rendbe hozta, majd 1701-ben pálos szerzeteseket telepített a kolostorba. A templom mellékoltárai Szent Istvánt és Szent Lászlót ábrázolják, Kirsch Aladár budapesti festőművész munkái által.

Megkérdeztük a templom hívó közösségének lelki gondozását ellátó Szász János kanonok urat, hogy e szörványmagyar területen van-e rendszeresen szentmise. Azt a választ kaptuk, hogy minden vasárnap kétnyelvű misét tartanak, magyarul és románul, azért, mert az ott élő görögkatolikus románok nagyon megszokták és szeretik ezt a templomot.

Utunk innen **Medgyesre** vezetett. A szász város híres evangélikus templomáról már nagyon sokat írtak, így most csak a ferences templomról ejtek néhány szót, amely a rend történetében rendkívül jelentős. A hagyomány szerint 1444-ben telepedtek

le a barátok a fallal övezett település észak-keleti sarkában, és Szent Erzsébet tiszteletére szentelt templomukat az ahhoz csatlakozó kolostorral a várfal közvetlen közelében építették fel. A templom építési idejéről a források nem beszélnek, az építészeti részletek a kolozsvári Farkas utcai egykori ferences temploméhoz hasonlóak, így az építés ideje a XVI. század elejére, a reformációt közvetlenül megelőző időszakra tehető. Arról azonban vannak források, hogy 1550-ben ez a kolostor is Erdély többi városának hasonló intézményei sorsára jutott, felszámolták, a szerzeteseket elűzték, a rend csak 1721-ben kapta vissza a várostól a templomot és a kolostort. A templom újjáépítésében a Haller családnak kiemelkedő szerepe volt, mint ahogy a kolozsvári, dévai, szászvárosi, szebeni és brassói ferences templomok építését, berendezéseik elkészítését is hathatósan támogatták. Az építkezések befejezése után 1747-ben a szebeni káptalan konventi rangra emelte a megyesi rendházat, és jelentőségét jelzi az a tény is, hogy a XVIII–XIX. században itt tartották a legtöbb erdélyi rendi tartományi gyűlést.

A templom szentélyének legfőbb látványossága a rokokó főoltár. Érdekes, hogy máig őrzi azt a főként ferences környezetre jellemző szerkezetet, amely az egyházi liturgikus ünnepekhez alkalmazkodóan az oltár központi ábrázolásának forgatását teszi lehetővé, így különböző ünnepeken például a Keresztre feszítés, a festett Szeplőtelen fogantatás, vagy a Szűzanya szintén festett vászonképe látható az oltár központi fülkéjében.

Medgyesről utunk a szintén középkort idéző **Segesvárra** vezetett. A város mai nevét a közeli Seges folyócskáról kapta. A magyar névadás – a középkori oklevelek tanúsága szerint – arra utal, hogy II. Géza királyunk és utódai szászokat telepítettek az ekkor már gyéresben lakott vidékre, és Segesvár már 1776-ban – mint város – rendelkezett a fejlődését segítő kiváltságokkal. A városban kisebbségben lévő katolikus hívek száma nem sokkal haladhatja meg az ezer főt, mégis érdemes néhány gondolatot elmondani a bedekkerek által nem nagyon ismert katolikus templomról. Az alapítását a források az 1143. évre teszik. Az első templom javára a pápa 1298-ban már búcsút engedélyezett. Ez a templom minden bizonnyal a várhegyen épült. A feljegyzések szerint a város híveinek lelki gondozását először a domonkosok látták el, kolostor templomuk már 1298-ban létezett. A reformáció idején a szász lakosság egyöntetűen lutheránus lett, így a domonkosoknak is el kellett hagyniuk a várost. A katolikus hitélet újraindulása 1702-ben kezdődött, ekkor kerültek ferences szerzetesek Segesvárra, majd húsz évvel később megkapták a domonkosrendi apácák volt kis templomát és a mellételező rendházat. 1858-tól azonban már világi papok vették át a plébánia vezetését. A jelenlegi templomot és plébániát 1892-ben kezdték építeni (az előzőt teljesen lebontották). Az eklektikus stílusban felépített istenházát egy évvel később szentelte fel Lönnhardt Ferenc püspök. A templom történetéhez tartozik az is, hogy 1983-ban rövidzárlat következtében a belső berendezése nagyon megkárosodott, és mintegy huszonöt év kellett ahhoz, hogy az épület külsőleg és belsőleg is megújuljon. A felújított templomot 2007. március 19-én áldotta meg Jakubinyi György érsek.

Székelykeresztúr mezőváros nevét temploma védőszentjéről (Szent Kereszt – Sancta Croce) kapta, annak középkorban szokásos urazása (Kereszt Úr – Domine Croce) alapján. A Szent Kereszt ereklyét (Vera Crux) az Árpád-házi uralkodók körében nagy tisztelet övezte, már Szent István királyunk is rendelkezett egy darabkájával. Az Árpádok korából megközelítőleg száz

olyan települést ismerünk, ahol a templom titulusa Szent Kereszt, és a település a templomáról kapta keresztény nevét. A templomok mindegyikében volt egy olyan ereklye, amelyet, elfogadott szokás szerint, az eredetihez való hozzáéréssel hitelesítettek (vö.: *Dávid Katalin: A kereszt teológiai és ikonográfiai értelmezése az első évezredben, Budapest, 2011*). A mezőváros legfontosabb eseménye az az országos vásár volt, amelyet Szent Kereszt napján, a templombúcsú ünnepén tartottak. A reformáció idején a templom az unitáriusoké lett, majd hosszú huzakodás és torzalkodás után a reformátusok egy másik templomot építettek a XVII. század közepén. A katolikusok pedig 1767-ben királyi rendelet alapján kapták vissza templomukat. A város szellemi életében kiemelkedő szerepet kapott az 1793-ban megnyílt unitárius kollégium, ahol olyan nagyságok tanultak, mint Orbán Balázs, Berde Mózes, Kriza János, Bözödi György, hogy csak néhányat említsünk. A templom érdekessége az, hogy a kora gótikus szentély teljes épségben megmaradt. A másik érdekesség a templom belsejének leglátványosabb középkori emléke, amelyet 1904-ben egy javítás alkalmával tártak fel. A falkép Albrecht Dürher 1498-ban készített, egy apokalipsziskiadást díszítő fametszetsorozatának egyik kompozícióját

Ferences címer a labarumon (Fotó: Udvarhelyi Nándor)

követi, János apostol Jelenések könyvének szövegét illusztrálva. A jelenlegi népszámlálás adatai szerint a város 9650 lakójából 8923 magyar nemzetiségű, ebből 4462 református, 3236 unitárius, 1258 pedig katolikus. Az ortodoxok száma csupán 206 fő. Az 1920-as impériumváltás után Székelykeresztúr vált a székelyföldi kultúrharca, az elrománosítás egyik fő terepévé. Az 1870-ben alapított állami tanítóképzőt szemelték ki mesterséges román hídfőállásnak. Megváltoztatták a tanítási nyelvet és az iskola szellemét, Kárpáton túlról verbuválva diákokat. A városban minden magyar nemzetiségű állami alkalmazottat elbocsátottak, helyükre románokat helyeztek. Ekkor építették főterén a tájidegen, bizánci stílusú ortodox templomot. 1930-ra az unitárius főgimnázium pénzalapjai is megcsappantak, a felső négy osztályt meg kellett szüntetni. Valláskülönbség nélkül az egész környék megmozdult, hogy adományokkal megmentse az iskolát. A székelyek összefogása sikeres volt. Ahogy abban is, hogy a mai napig nem sikerült megváltoztatni az etnikai arányokat a városban, a Székelyföld nyugati peremén elterülő Székelykeresztúr megmaradt székely-magyar kisvárosnak (vö.: *Udvarhelyi Nándor: Az Anyaszék szíve, Kairosz Kiadó, 2018*).

Kovács Péter korábbi plébános már több mint húsz éve minden pünkösti búcsú előtt több tucat anyaországi magyar zarándoknak adott kvártélyt és kosztot. Ezt a jó szokását a jelenlegi plébános, Bálint István is folytatja. Látogatásunkkor első dolga az volt, hogy Székelykeresztúr történetét feldolgozó monográfiájával megajándékozzon.

Elköszönve István atyától, lelkünkre kötötte, hogy látogassuk meg az onnan mintegy két kilométernyire lévő református **Rugonfalvát** is. A falu szülöttje a neves jogász, publicista, országgyűlési képviselő Bartha Miklós, aki az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) egyik alapítója (1885). De itt született Mester Miklós történész és politikus is (legfontosabb műve az 1937-ben megjelent *Autonóm Erdély*), aki 1939-től országgyűlési képviselő, illetve a vallás- és közoktatási minisztérium államtitkára volt. A nyilas hatalomátvétel után lemondott, illegálisba vonult. A nemzetben gondolkodó vallásos történészre a kommunista rendszer nem tartott igényt, életműve, tevékenysége nem kapta meg az őt megillető figyelmet. Sajnos nem érthette meg az általa gyűlölt rendszer bukását, mert 1989 januárjában meghalt. A falu közepén áll Udvarhelyszék egyik legrégebbi kulturális emléke, a kőkerítéssel

övezett, a román és gótikus stíluselemekkel ötvözött református templom, amelyet ma az unitáriusok használnak. A román kori északi hajófalon 1971-ben csodálatos falképekre bukkantak. A középkori magyar művészetben számos helyen ábrázolták együtt a három magyar Árpád-házi szentet, Istvánt, Imrét és Lászlót. Élénk volt az a hagyomány is, hogy a bibliai három királyokat a fent említett három magyar szent képében idézték meg. A falképeken jól látható, hogy miközben a három szent király hódolattal köszönti a Megváltót és édesanyját, a kompozíció negyedik alakja egy elzúllott alkoholista személyében az Istentől való elfordulást jelképezi. A képek keletkezési ideje a XIV–XV. század fordulójára tehető.

Meghatározó szép emberi élményünk volt az is, amikor az arra járó falusiak észlelték, hogy nem tudunk bemenni a templomba, mert a lelkészlak zárva van. Szinte percekben belül megjelent valaki a templom bejáratí kulcsával és egymással versenyezve magyarázták a templom történetét és a képek mondanivalóját. A lassan már hétszáz lelket is alig elérő kis faluban nagyszerű keresztény testvérekkel volt szerencsénk találkozni.

Zarándokutunk a Nagyküküllő völgyétől a szintén középkori falképes templomokban nagyon gazdag **Homoród-mentére** vezetett. Ezt a Székelyudvarhelytől dél-keletre eső kis tájat elkerülik a főbb közlekedési útvonalak, emiatt még elzártabb, ismeretlenebb és a turisták által kevésbé látogatott vidék, annak ellenére, hogy a táj varázslatos. A Homoród-mente székely népe a reformáció óta zömmel unitárius vallású, kivéve a havasalji **Szentegyházát** és **Lövétét**, amelyek katolikusok. A szászok a hitújítás korában egységesen a lutheri evangélikus vallást követték, kivándorlásuk

nyomán azonban templomaik csaknem hívek nélkül maradtak. Az egykori szász falvakba döntően görögkeleti vallású románok költöztek. Szomorú látni, hogy szinte szemünk előtt pusztul el Erdély gazdag szász épített öröksége. Az itt lévő értékek, műemlékek megőrzése és fenntartása mindannyiunk kötelessége. Wass Albert is többször emelt szót őseinktől ránk hagyott kincseink, épített örökségünk megőrzésének és továbbadásának felelőségéről. 1967-ben így írt: „*Legyünk félre egy cél és egy akarat. Tegyük félre ellenszenvünket, sértődéseinket, személyes sűrűlődsainkat, s fogjunk össze, mielőtt késő. Ne a magunk érdekében, hanem az utánunk következő jövő nemzedék miatt, akikkel szemben felelősséggel tartozunk. Az apáinktól átvett magyar örökséget nem csupán megőrnünk és továbbadnunk kell, de gondoskodnunk kell arról is, hogy legyen, akinek továbbadhassuk azt.*”

Csak ajánlani tudjuk e csodás vidék felkeresését.

A Szent László-legenda ezen a vidéken is a legnépszerűbb falképsorozat. **Karácsonyfalván** 2005-ben tárták fel ennek egy gyönyörű remekművét. **Okládon** és **Székelydályán** csak részletek, töredékek maradtak meg belőle, míg **Homoródszentmártonban** a lebontott templom freskóit Huszka József akvarellmásolatai nyomán ismerjük.

Dályán a Szent György-legenda néhány igen érdekes töredéke került napvilágra. A Szent Katalin-legendát a **homoróddaróci** templomban csodálhatjuk meg. **Homoródon** Maiestas Domini- és Vir dolorum-ábrázolások láthatók. A lebontott **szenmártoni** templomban a Szent László-legenda alatt Antiochiai Szent Margit történetét festették meg ugyanolyan elrendezésben, mint **Bögözön**. A falképeket a XIV–XV. században festették. A dályai szentély egyedülálló lombdiszítése és a **jánosfalvi** szentély szekkeképei már a XVI. században készültek (vö.: *Udvarhelyi Nándor: Homoródiok varázsa, Kairosz Kiadó, 2020*).

Udvarhelyi Olivér (folytatjuk)

Tájékoztatás anyagi helyzetünkről és a fennmaradásunkat segítő programjainkról

Év elején azt ígértük, hogy tájékoztatjuk olvasóinkat kiadóhivatalunk és szerkesztőségünk anyagi helyzetének alakulásáról. Örömmel jelezük, hogy a nyár folyamán biztossá vált: a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága a Bethlen Gábor Alapon keresztül a 2020., a 2021. és a 2022. évhez hasonlóan 2023-ban is támogatja a Misszió Média Kft. működését és az *Életünk* újság megjelenését. Ezzel a támogatással az összköltségek olvasói előfizetések által fedezett egyharmadnyi része után a második harmadhoz is rendelkezésre áll a fedezet, vagyis az aktuális évfolyamban az összköltség harmadik harmadnyi részéhez szükséges a forrás előteremtéséről gondoskodunk. Bár ezek az arányok változni látszanak (a harmadik harmad hátrányára): a Magyar Posta Zrt. a nemzetközi postai díjakat nemcsak 2023. július 1-jei, de 2023. szeptember 1-jei hatállyal is jelentős mértékben megemelte (www.posta.hu/dij-szabasok). Ennek ismeretében és a kft. egyéb kiadásainak, köztük adóterheinek (pl. iparűzési adó) növekedése miatt is folyamatosan költségsökkentő megoldásokon dolgozunk.

Ahogy a megelőző három évben, úgy idén is pluszprojektek révén próbáljuk a lap háttérét stabilabbá tenni. Ez számunkra nem kis mértékű munkatöbbletet jelent, azonban hozzájárul – még ha csak ideiglenesen, átmenetileg is – a lapunk helyzetének biztonságosabbá válásához.

Az *Életünk* újság fenntartásával összefüggésben a 2023. évben az alábbi programokat valósítjuk meg.

Jakab Antal 30

Ebben az évben a hitvalló gyulafehérvári püspök, az 1993-ban elhunyt Jakab Antal szentbeszédeiből – amelyeket korábban mi magunk (*ti. Varga Gabriella, Vencser László*) rendeztünk saját alá és jelentettünk meg közel 800 oldalon két kötetes gyűjteményben – válogatást teszünk elérhetővé a világhálón, a www.jakabantal.életunk.net internetes oldalon. Több okból cselekszünk így, de legfőképpen Jakab püspök mindig – most különösen – aktuális békesürgése miatt. Tudjuk: napjaink kulcsfogalmává vált a béke. Jakab Antal gondolataiban visszatérő téma a béke óhaja, ez döntően a saját sorsából fakadóan ilyen erőteljes. Átélték az első világháború, a trianoni elszakadás, majd a második világháború borzalmai, a diktatúrák kegyetlenségeit – a huszadik századot ilyen szempontból „rosszul sikerült korszak”-nak nevezte –, s szemlélve a világban egyre elhatárolódó konfliktusokat, rendre a békét sürgette. „Szent dolog a béke, ördögi gonoszság a háború, testvérgyilkosságok sorozata!” – fogalmazott egyik beszédében. Úgy gondoljuk, máig érvényes tanításának ismerete csakis építő, iránymutató lehet napjaink embere számára. Jakab Antal általánosságban is nagyon konkrét válaszokat adott az egyház és a papság előtt álló kihívásokra egy olyan korban, amikor üldözték az egyházat, vagyis sok szempontból nagyon hasonló volt a helyzet a maihoz. Meglátásait feltétlenül ajánlani szeretnénk megfontolásra.

Trianon 103

2023-ban, *Trianon 103* évében létrehozunk egy a magyar-ság elmúlt 103 évének politikatörténeti, egyháztörténeti, kultúrtörténeti, irodalomtörténeti, művészettörténeti, helytörténeti, családtörténeti... fejezeteiből merítő, 103 írásból álló gyűjteményt. A cikksorozat ötven eleme a miskolci *Új Misszió* katolikus folyóirat nyomtatott és online kiadásában (www.ujmisszio.hu), más darabjai a torontói *Kalejdoszkóp* irodalmi-kulturális magazin internetes oldalán (www.kalejdoszkopfolyoirat.életunk.net) és az *Életünk* újság papíralapú változatában, valamennyi eleme pedig, sorszámmal ellátva, az *Életünk* újság webes felületén érhető el (www.életunk.net). A program együttműködő partnerszervezete a kanadai Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub, az újfehértói székely Debreceni Magvető Alapítvány és a miskolci Új Misszió Alapítvány, támogatója pedig mások mellett a Bethlen Gábor Alap.

Petőfi Madách Himnusz 200

Két diaszpórai testvérnap, az európai *Életünk* újság és a kanadai *Kalejdoszkóp* folyóirat az idei esztendő meghatározó három jeles 200-as irodalmi évforduló egységbe kövacsolásával járul hozzá Petőfi Sándor, Madách Imre és Kölcsey Ferenc munkásságának a figyelem középpontjába állításához, az anyaországban, a Kárpát-medencében és a nagyvilágban élő honfitársak megszólításával. Felhívást intéztünk a világ magyarjainhoz és kiemelten a fiatalokhoz, kérve őket, hogy válasszanak ki egy rövid Petőfi-, Madách-idezetet vagy Himnusz-részletet, és saját szavaikkal – szintén röviden – magyarázzák meg, mit értenek alatta, mit olvasnak ki a leírtakból. Az így beérkező gondolatértelmezésekből összegyűjtünk lehetőség szerint 200-at. Amely esetekben a szerzők – névvel, monogrammal, álnévvvel, jelíggel vagy aláírás nélkül – ehhez hozzájárulnak, azon esetekben e rövid feljegyzéseket, sorszámmal ellátva, publikáljuk is az *Életünk* újság és a *Kalejdoszkóp* folyóirat online kiadásában, azaz a www.életunk.net és a www.kalejdoszkopfolyoirat.életunk.net weboldalakon, legvégül pedig a be-küldők között ajándékkönyvcsomagokat sorsolunk ki. Íme néhány az eddig beérkezett válaszokból:

21.

„Mi jó az értelemnek, / Kacagni ott, hol szívek megrepednek.” (Madách Imre: *Az ember tragédiája*)

Mindig is ez volt a kedvenc mondatom a műből. Luciferől hangzik el ez a két sor, akit mindig negatív karakternek képzelünk, pedig ő a szükséges rossz. Jó és rossz csak együtt létezhetnek, így Lucifer nagyon fontos alakja a műnek is. Mindannyiunk egy része Isten és mindannyiunk egy része Lucifer. Senki nem teljesen jó és senki nem teljesen rossz. Mindannyian kacagunk és mindannyiunknak „repedt már meg a szíve”. Nem lehetünk csak boldogok, és olyan sem lehet, hogy csak szomorúságot érzünk. (T. M.)

25.

„Én a komédiát lejátszom, / Mulattattam, de nem mulattam.” (Madách Imre: *Az ember tragédiája*)

Sokunknak ismerős lehet egy síró bohóc képe, ami annyira sok irodalmi művet és szórakozatófilmet megihletett. Szinte szürreális sírni látni egy alakot, akiről mindenkinek a nevetés, a lufik és a szórakozás jut eszébe. Nekem erről a két sorról mindig egy síró bohóc jut eszembe – akiknek az a munkájuk, hogy mosolyt csaljanak a gyerekek és felnőttek arcára egyaránt, és nem várnak semmit cserébe, ami őket tudná boldoggá tenni. És azok az ismerőseim is eszembe jutnak, akik rengeteg megpróbáltatáson mentek át életük során, mégis mindig ők az elsők, akik másoknak segítenek, akiket sosem láttam sírni, akiket bármilyen problémánkkal felhívhatunk. Sokan közülük éveken át keresték a békét és a nyugalmat, mert nem jutott nekik korábban, mások felé mégis mindig biztosságot és szeretetet biztosítottak. Mindent megtesznek azért, hogy a szeretteik se érezzék azt a fájdalmat, csalódottságot és kétségbeesést, amin ők mentek keresztül. És gyakran eszembe jut, hogy vajon mi is törődünk velük eleget? (Szabó T.)

36.

„Isten, áldd meg a magyart

Jó kedvvel, bőséggel”

(Kölcsey Ferenc: *Himnusz – A magyar nép zivataros századaiból*)

Az „Isten, áldd meg a magyart” kéréssel semmi bajom nincs. Sőt csatlakozom a kérőkhez. De ezt a kérést a himnuszról levezetni csalás! Kölcsey versében az első sor utolsó szava („magyart”) után nincs sem vessző, sem pont, sem felkiáltójel, ami nyelvtanilag azt jelenti, hogy olvasd tovább. Tehát: áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel. Vagyis Kölcsey Istentől nem áldást kér, hanem jókedvet és bőséget. A magyar „megáld” igének „adni” jelentése is volt, s talán még ma is van, de inkább negatív értelemben: „Jól megáldott engem az Isten ezzel az emberrel” – mondják asszonyok, akiknek például részeges a férjük. (Jacsman János)

Kalejdoszkóp

A Dancs Rózsa író-, kiadó-főszerkesztővel kötött megá-lapodásunk alapján továbbra is gondoskodunk a torontói *Kalejdoszkóp – Kaleidoscope* magyar-angol kulturális folyóirat online kiadásának üzemeltetéséről.

Megköszönjük olvasóinknak, ha segítségünkre lesznek mindezen programok megvalósításában, akár közreműködői aktivitással, akár azzal, hogy alakulásukat kitüntetik figyelmükkel és időnként az említett honlapokra kattintanak. Isten fizesse!

Varga Gabriella

ügyvezető, felelős kiadó, főszerkesztő

Humorsarok

Bíró a vádlotthoz:
– Mondja, miért rabolta ki a bankot?
Vádlott:
– Ő kezdte!

– Miért volt szegény Petőfi?
– Mert keveset keresett és sokat költött.

Áll a juhász a réten a botjára támaszkodva. Arra megy a többi juhász, meglátják és kérdik tőle:
– Hát te meg mit csinálsz itt?
– Gondolkodom.
– És hol van a nyájad?
– Azon gondolkodom...

Keresztrejtvény

	ÖSERDŐ	JÓD VEGYJELE	ANGOL GITÁROS	HAMIS	APRÓ HALFAJTA
1					
ZENEI HANG		FRANCIA TELEPÜLÉS			
ÉSZAKI NÉP		ÁBÉCÉ 2. BETŰJE		BELGA AUTÓJEL	HÍM KROMOSZÓMA
CSEH FÉRFINÉV				PESTI TELEPÜLÉS	
2	SEGÉLY ANGOLUL	ANGOL VICC FELEI	EGYÉNI VÁLLALKOZÓ	VÁGY VÉGEI	
ÉRDEK POSZTÓ		LITER	NEM FÖLÉ!	FŐVÁROSI SPORT-KLUB	
OVI SZÉLEI		SUGÁR JELE	EGZOTIKUS GYÜMÖLCS	ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ	OLASZ NÉVELŐ
		VANÁDIUM VEGYJELE	ÖTVEN RÓMÁBAN	HATÁRRAG	
				TOVA	

Készítette: Fülepné Sziblik Mónika

Július–augusztusi rejtvényünk megfejtése: Gyertyaláng a szélben

Hirdessen az Életünkben!

Apróhirdetés:
Keret és fénykép nélkül: 100 HUF vagy 0,30 EUR/betű
Keret: 3500 HUF vagy 10 EUR
Fénykép: 7000 HUF vagy 20 EUR
Többzori hirdetés esetén kedvezmény.

Nagyhirdetés és PR-cikk:
Teljes oldal: 400 e HUF vagy 1100 EUR
Féloldal: 300 e HUF vagy 800 EUR
Negyedoldal: 200 e HUF vagy 500 EUR
Többzori hirdetés esetén kedvezmény.

Továbbra is várjuk olvasóinktól, a diaszpóra és a szórvány magyar katolikus közösségeitől híreiket, beszámolóikat az iroda@eletunk.net vagy az életunkjags@gmail.com e-mail-címre. A beküldött tartalmakat minden esetben örömmel közöljük lapunk nyomtatott kiadásában! Szerkesztőség

Címlapképünkön Kisfaludi Strobl Zsigmond 1947-ben elkészült alkotása látható. A fénykép forrása: Pixabay

Lapunk megjelenése megvalósult a Magyar Kormány támogatásával. A Bethlen Gábor Alap hozzájárult a kiadónk működésével és ezzel a lapunk fenntartásával kapcsolatos költségekhez.

BETHLEN GÁBOR
Alap

ÉLETÜNK

Az európai magyar katolikusok lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Misszió Média Lap- és Könyvkiadó Kft.
H-1165 Budapest, Zsemlekes út 25/A. I. 5.
Telefon: +36 70 635 7064 (privát)
E-mail: iroda@eletunk.net
Honlap: www.életunk.net
www.facebook.com/életunkjags

Felelős kiadó és főszerkesztő:
Varga Gabriella

Felelős szerkesztő:
Vencser László

Konzulensek: Sajgó Szabolcs SJ, Szöcs Csaba,
Varga János, Vértessaljai László SJ

Szerzők: Czirják Árpád, Kovács Péter,
Mustos Edit, Sebestyén Péter, Simon Kinga,
Udvarhelyi Olivér, Vincze András

Lapunk szerzői, szerkesztői és konzulensei
önkéntes alapon teljesítik vállalásaikat.

Előfizetés:
közvetlenül a kiadóhivatalnál vagy
az európai magyar lelkészszékeken keresztül

Előfizetés a 2023. évre közvetlenül a kiadónál:
35 EUR/év, 7000 HUF/év

Digitális változat:
20 EUR/év vagy 6000 HUF/év

Bankszámlaszámunk:

MISSZIÓ MÉDIA KFT.

OTP BANK

11716008-22527699

HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Nyomdai előkészítés:
Éber Tamás

Nyomtatás:
Micropress Kft.
H-3434 Mályi, Kistokajai út 5.

A szerkesztőség a nem saját írású cikkek tartalmáért nem vállal felelősséget, mindazonáltal kellő körültekintésre törekszik. Az olvasóinktól és külső forrásokból érkező cikkek tartalmáért azok szerzői vállalnak személyes felelősséget.

A düsseldorfi bunkerplébános

Düsseldorfi magyar szentmiséink helyszínének második változásakor lettem figyelmes egy érdekes épületre. Már hónapok óta egy furcsa betonkolosszus mellett vezettem el az utam, ahol olykor harangszót véltem hallani, klasszikus értelemben vett templomot azonban nem láttam. Az út túlsó oldalán közel-keleti emberek sokasága gyülekezett, s én azon morfondíroztam, vajon micsoda épület vonzhatja őket.

Kiderült, hogy kopt keresztények közössége gyülekezik, s a harang imára hívja őket. A furcsa idomú épület korábban a Sankt Sakrament titulusú katolikus isten-

háza volt, ma a koptok temploma. Íme az épületnek és főleg kialakítójának története.

1947-ben dr. Carl Klinkhammert Düsseldorf-Heerdthe helyezték plébánosnak, amolyan büntetésből. Azelőtt több helyen is felhívta magára a hatóságok és előljárói figyelmét a „vörös Ruhr-káplánként” elhíresült pap. 1930-ban érdemelte ki ezt a jelzót Essen-Altenessenben, ahol a munkanélküli bányászok sorsáért küzdött és támogatta is őket. Sorra látogatta a rászoruló családokat és a kommunisták gyűléseire is eljárt, ahol a katolikus Egyház szociális tanításáról beszélt a hallgatóságának, akik kihurrogták és gyanakodva fogadták nézeteit. A nélkülözéseket saját életében is megtapasztalta, de ezért egyáltalán nem lett szocialista s még kevésbé nemzetiszocialista. *Krisztus keresztjét kell a horogkereszt helyébe tenni!* – hangsúlyozta már 1932-ben egy nagygyű-

lésen. *Nem a szovjet csillagot, hanem a betlehemi csillagot kell követni!* Prédikációiban bátran kritizálta a náci rezsimet, amiért gyakran letartóztatták és rövidebb-hosszabb ideig bezárták. 1941-ben aztán elvitték a német hadseregbe, ahol évekig szanitécként szolgált. Leszerelve, kemény szókimondó stílusáért kissé kellemetlennek tűnt egyházi előljárói szemében is, ezért sokáig latolgatták, hová lehetne helyezni egy ilyen renitenskedőnek tűnő papot.

Így esett a választás Düsseldorf Heerd városrészének peremére, ahol nem volt se templom, se plébánia. Itt egy további ’titulussal’ gazdagodott a derék lelképásztor: Klinkhammer talált ugyanis egy – a náci által egyházi területre épített – felszíni légvédelmi bunkert, amit kemény munkával két év alatt templommá alakított át. Így lett belőle a bunker plébánosa.

Frings bíboros 1949. október 30-án, Krisztus Király ünnepén szentelte fel a templomot. Prédikációja vezérfonalául Izajás prófétának a messiási korról szóló jóvendölését választotta: *„Ők meg beolvasztják ekevasnak kardjukat és sarlóknak lándzsáikat”* (Iz 2,4). Szavai szerint a bunker a mai ember lelkének képmása, aki hermetikusan elzárkózik a külvilágtól, embertársaitól, a másik szükségletei elöl és csak magával foglalkozik. Ezt a lelki bunkert meg kell semmisíteni vagy legalább – ahogy itt is történt – ablakokat kell a falába robbantani, hogy az isteni szó és a kegyelem fénye áthatolhasson rajta.

Pár nappal később egy férfi, aki három fiát veszítette el a háborúban, egy különös Krisztus-szobor elkészítését ajánlotta fel. Johann Karst díszkővác minden ellenszolgáltatás nélkül ezerkétszáz órát dolgozott a megdicsőült Krisztus vaslemezekből összekovácsolt, életnagyságú szobrán, amelyet eredetileg a főoltár mögötti kilenc méter magas falon helyeztek el.

Immár Heerd lett Klinkhammer plébános otthona, itt élt a templom egyik szerény cellájában 1997. január 18-án bekövetkezett haláláig. A város katolikus ifjúságának és férfiainak lelkészeként is tevékenykedett, és 1961-ben ő kezdeményezte a Düsseldorfbani máig is működő „szerdai beszélgetéseket” (Mittwochs-gespräche). Ezek az összejövetelek a kor aktuális társadalmi problémáit keresztény szemszögből vitatják meg.

1951-ben újabb bátor kiállásával tett tanúságot mély keresztény hite mellett: a moziban a *Sünderin* című filmet vetítették, amely a szabad szerelmet és erkölcsatlenséget reklámozta. Tiltakozó

utcai megmozdulásokat, gyalogos zarándoklatokat szervezett, sőt a rendőrséggel is meggyűlt a baja, amikor egy alkalommal a

moziban saját készítésű búzabombát hozott működésbe. Az akció után bíróság elé citálták, ahol bátran tiltakozott a korszellemlen káros kinövéssei, a prostitúció, az öngyilkosság és az eutanázia ellen, amelyeknek a veszélyei a mai napig fennállnak.

Végezetül vessünk egy pillantást a templom mai belsőjére.

A kölni érsek, Rainer Maria Woelki 2015-ben átadta a Szent Szentség- (St. Sakrament-) templomot a düsseldorfi kopt közösségnek, amelyet az átalakítások után 2019. május 13-án II. Teodor kopt pápa szentelt fel. Az épület, amely a második világháborúban sokakat megóvott, ma az üldözött keresztények menedékként szolgál. A bunker, amely tanúja volt a náci diktatúra borzalmainak, a béke és a megértés helyévé vált.

A templom oldalán két emléktábla hirdeti Krisztus igazságát, amelyért olyan elszántan szállt síkra a derék plébános. Először a horogkeresztet összetörő Jézusra pillanthatunk, aki a világ háborgásai és üldözései között ma is hív: *„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak vagytok, és terhek alatt görnyedtek: én felüldítek titeket! Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert én szelíd vagyok és alázatos szívű – és nyugalmat talál lelketek. Mert az én igám édes s az én terhem könnyű”* (Mt 11,28–30).

Majd a másik tábla utolsó sorai szépen jellemzik Klinkhammer atyát, aki egyszerű körülmények között, példamutató krisztusi szegénységben, élete végéig a bunkerben lakott s harciasan védte a keresztény hitet. Hiszem, hogy ő a mennyországból közbenjárásával ma is védi a hitet és mosolyogva tekint templomára, amelyben üldözött keresztények leltek új otthonra.

Lukács József
Fotók: Mustos Edit

Szászrégen: A mindennapi ima „képregénye”

A szászrégeni római katolikus templom freskói 1968-ban készültek. A XVIII. század második felében barokk stílusban épült egyhajós kis templom mennyezetét a keresztény világ legismertebb imája, a *Miatyánk* alapján készült képek díszítik. A szentmise központi imájának képsorozatát Lukács-vits Magda művésznő hét önálló jelenetre bontotta, amelyeket felirat kísért az imádság szövegével.

A szentély fölött a *„Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved”* alapján készült istenkép látható. Az addig megszokott szakállas, hosszú és ősz hajú, fehér ruhás, reneszánsz és barokk kori istenképektől teljesen eltérő, frissen borotvált ifjú arcát láthatjuk a szentély mennyezetén, aki a művésznő szemében Istent testesíti meg. Isten arca dicsfényvel övezve, vagy inkább a sugarakat bontó Napkorongot megtestesítve, a teljes képet dominálva, csillagok, a Hold, a Szaturnusz bolygója és öt felhő kíséretében jelenik meg. Isten jobb-ját áldásra és ítékezésre emeli – más testrésze nem látható, csak az arca és a jobb keze. Két felhőből kitért karok emelkednek, egy felhőből imára kulcsolt kéz és egyikből egy imádkozó férfialak látható mellmagasságtól.

A szentélyt a hajótól elválasztó diadalívén a *„Jöjjen el a te országod, legyen meg a te akaratod, miképpen a mennyben, azonképpen itt a földön is”* imarész olvasható.

A diadalív jobb és bal oldalán két freskó látható, amelyeket a keresztény ember útmutatóként értelmezhet, hogy törekedjen az élet minden fordulatában Isten akaratát felismerni és elfogadni, olyankor is, amikor nehézséggel, bizonytalansággal, szenvedéssel vagy halállal szembesül.

A diadalív jobbán az olajfák hegyén imádkozó Jézust látjuk, amint átveszi a szenvedés kelyhét. Így imádkozik: *„Atyám, ha akarod, kerüljön el ez a kehely! De ne az én akaratom teljesüljön, hanem a tied!”*

A diadalívtól balra egy férfi és egy nő alak látható, akik a földgömbön térdepelve imádkoznak. Öltözetük modern, ábrázolásuk mégis Józsefet és Máriát juttatják eszünkbe: a férfi tekintetét és kezeit az ég

felé emeli, tanácsot vagy segítséget kérve, mintegy kérdező, hogyan teljesítheti Isten szándékát. A mellette térdeplő női alaknak alázatos fej- és testtartása Szűz Máriára emlékeztet az angyali üdvözlés pillanatában, amint engedelmesen válaszol, hogy vállalja, amit az Úr vele tervez. A Teremtés könyvében az első emberpár Isten parancsát tudatosan megszegte – ezzel ellentétben itt egy olyan emberpárt jelenített meg az alkotó, akit a mostani keresztények is példaképnek tekinthetnek: földi életében Isten vezetését keresi és akaratát elfogadja, imádsággal szívében helyet készít Isten birodalmának és jócselekedetekkel már a földön építi Isten országát.

A kép előterében Szászrégen látkepe ismerhető fel a katolikus templommal és a XX. századi ipari épületekkel – ezáltal a művésznő a festmény üzenetét próbálja térben és időben közelebb vinni a szászrégeni hívekhez. A Szűz Máriához hasonlítható asszony jobb kezével a szászrégeni templom felé mutat, amelyet Kisboldogasszony tiszteletére szenteltek 1784-ben.

A hajó középső szakaszának két tükörjelenete a *„Mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”* Miatyánk-sorokhoz kötődnek. Mindkét kép középpontja Jézus a kereszten, akihez az egyik képen három felnőtt és egy gyermek fohászodik eledeleikért, közöttük egy kosár tele kenyérral és két hal (a kenyérszaporítás jelene). A másik képen három emberalak látható, ezekből kettő között harag tapasztalható, egyik követ emel a másikra, a másik útsére tartja karját, a köztük lévő piros ruhás térdeplő alak békét kérő karjait a feszület előtt a magasba emeli.

Az orgona fölötti freskón szintén két jelenet látható, amelyek az Úr imádságának az utolsó szakaszát ábrázolják: *„És ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.”*

A baloldali jeleneten egy háborgó tengerben úszó bárka látható, benne egy álló nő és férfialak. A tenger a bűn és a halál fenye-

getését jelképezi, a hajó régi szimbóluma az egyháznak, amely a keresztényekkel úton van az élet tengerén az örökkévalóság felé. Az egyház a szentségeket és a tanítást keresztül támasztéka az embernek a gonosz elleni harcban, minden időben segít irányt tartani Isten kikötője felé.

Jobb oldalon egy bibliai jelenet ábrázolását láthatjuk: Jézus megkísértését a pusztában. Jézus egy kősziklán áll, lábainál két kenyér és egy hétágú korona, jobbjánál a denevérszárnyú, feketével ábrázolt Sátán. Jézus jobb karját elutasításra hajlítja be, elene mond a gonosz kísértéseknek, a földi dicsőség (a korona) és a földi táplálék (kenyerek) nem érdekli, ehelyett az Atya akaratát keresi.

A szászrégeni templom freskói dinamikusak, színekben gazdagon díszítettek, amelyekben a keresztény ember mindennapi imájának képregényeit is értékelhetjük.

Bernád Rita, Bechtner Christina

A freskók megszületésének előzményeit és történetét olvassa el honlapunkon, *Trianon 103* című sorozatunkban: www.életunk.net